

DOKUMENT SYNODALNY
PROJEKT ZARZĄDZEŃ I ZALECEŃ
 dotyczących liturgii i muzyki kościelnej

Opracowany przez Komisję ds. Liturgii i Muzyki Kościelnej (25.03.2017 r.)

Wprowadzenie

1. Święta liturgia jest dziełem Kościoła, w którym dokonuje się zbawienie człowieka i jest najcenniejszym darem, jaki Chrystus pozostawił swojemu Kościołowi¹. Dlatego każdy Kościół partykularny w sposób szczególny troszczy się o właściwy kształt liturgii, by celebrowana w duchu odnowy nakreślonej przez Sobór Watykański II była miejscem urzeczywistniania się jedności Kościoła, źródłem jego duchowego wzrostu, a także szkołą duchowości i życia moralnego (por. KL 2).
2. Kościół gliwicki, podobnie jak każdy inny Kościół partykularny, pragnie w dzieło kształtowania liturgii wprowadzać nauczanie Kościoła powszechnego i ustalenia Konferencji Episkopatu Polski oraz wartościowe pod względem duszpasterskim elementy tradycji narodowej i regionalnej, wypracowane przez poprzednie pokolenia duszpasterzy. Kościół gliwicki, który powstał z woli Ojca Świętego Jana Pawła II przed 25 laty, korzysta w tym względzie z bogactwa tradycji Kościołów partykularnych, z których wyszedł, a więc dawnej diecezji wrocławskiej, a potem diecezji katowickiej i opolskiej.
3. Liturgia Kościoła, która urzeczywistnia się w czasie i przestrzeni roku kościelnego, naturalnie wiąże się z praktykowaniem życia sakramentalnego, z dziełem muzyki kościelnej, która ją współtworzy, oraz z przestrzenią sakralną, w której jest realizowana. Wszystkie wymienione rzeczywistości ważne dla dzieła celebracji liturgii zostały w pracach Synodu poddane pogłębionej refleksji teologicznej, duszpasterskiej, muzykologicznej i estetycznej, aby uczynić liturgię Kościoła partykularnego przestrzenią uświęcenia, budowania i wychowania w duchu Ewangelii.

Diecezjalna Komisja ds. Liturgii i Muzyki Kościelnej

4. Synod zarządza powołanie Diecezjalnej Komisji do spraw Liturgii i Muzyki Kościelnej, która będzie jego organem doradczym w dziele pogłębiania życia liturgicznego w Kościele partykularnym².
5. Komisja będzie działać według „Statutu Diecezjalnej Komisji ds. Liturgii i Muzyki Kościelnej”. Zakłada się, że w ramach nowej komisji działać będą dwie podkomisje: do spraw duszpasterstwa liturgicznego oraz muzyki kościelnej³.

Formacja liturgiczno-muzyczna w diecezji gliwickiej

6. Synod przypomina o potrzebie stałej formacji liturgiczno-muzycznej całych wspólnot parafialnych oraz zobowiązuje do objęcia intensywną troską duszpasterską istniejących

¹ Por. JAN PAWEŁ II, *List apostolski „Mane nobiscum Domine”*, nr 29.

² Zob. Załącznik nr 1 (*Statut Diecezjalnej Komisji ds. Liturgii i Muzyki Kościelnej*).

³ Spośród członków podkomisji ds. muzyki kościelnej planuje się utworzenie kilkuosobowej komisji ds. budownictwa organowego, która w pracach organmistrzowskich będzie działać w oparciu o „Instrukcję dotyczącą budowy oraz remontu organów w kościołach diecezji gliwickiej”. Zob. Załącznik nr 2 (*Instrukcja dotycząca budowy oraz remontów organów w kościołach diecezji gliwickiej*).

w nich zespołów służby liturgicznej a także zachęca do tworzenia nowych zespołów, „złożonych z dorosłych, dzieci i młodzieży”⁴.

Formacja liturgiczna

7. Pożądane jest, by służba w liturgii, w tym służba ministrancka i służba Słowa Bożego, nie była ograniczona tylko do dzieci i młodzieży, ale by chętnie podejmowali ją również ludzie dorośli (mężczyźni i kobiety) – w funkcjach i posługach, na które pozwalają przepisy liturgiczne⁵.
8. Synod potwierdza, że w diecezji gliwickiej do funkcji ministranckich, czyli do czynności związanych z bezpośrednim usłudgiwaniem kapłanowi przy ołtarzu i przy miejscu przewodniczenia, dopuszczać wolno jedynie chłopców, młodzieńców i mężczyzn⁶. Jest to nie tylko zgodne z niepamiętną tradycją Kościoła, ale ma też wielkie znaczenie powołaniowe, gdyż to właśnie wspólnoty ministranckie są uprzywilejowanym środowiskiem, w którym kształtują się powołania kapłańskie i zakonne⁷. Wszystkie przeciwne temu zarządzeniu praktyki powinny być zaniechane.
9. Zarządza się stosowanie we wszystkich parafiach diecezji gliwickiej jednakowych zasad w duszpasterstwie członków służby liturgicznej. Opracowanie tych zasad i obowiązującego w diecezji programu formacyjnego – w zgodzie z postanowieniami zawartymi w „Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej”⁸ – poleca się (w ciągu 1 roku od zakończenia Synodu) Diecezjalnemu Duszpasterstwu Służby Liturgicznej i powołanej przez Synod Diecezjalnej Komisji ds. Liturgii i Muzyki Kościelnej.
10. Postanawia się, że duszpasterstwo służby liturgicznej w diecezji gliwickiej ma być zorganizowane na trzech poziomach: diecezjalnym, dekanalnym i parafialnym⁹. Duszpasterstwem tym na poziomie diecezjalnym zajmuje się Diecezjalne Duszpasterstwo Służby Liturgicznej, kierowane przez diecezjalnego duszpasterza.
11. Na poziomie dekanalnym duszpasterstwem zajmuje się Dekanalne Duszpasterstwo Służby Liturgicznej kierowane przez dekanalnego duszpasterza, wspomaganego przez duszpasterzy z parafii tworzących dekanat. Obowiązki dekanalnego duszpasterza służby liturgicznej określone są w zatwierdzonym przez Synod „Statucie dekanalnego duszpasterza służby liturgicznej”¹⁰.
12. Synod dostrzega wielkie znaczenie liturgii celebrowanej w katedrze i sanktuariach diecezjalnych, zwłaszcza gdy przewodniczy jej Biskup Diecezjalny. Za piękno i prawidłowość takich celebracji odpowiadają: diecezjalny mistrz ceremonii oraz diecezjalny referent ds. muzyki kościelnej.
13. Zarządza się utworzenie Diecezjalnej Diakonii Liturgicznej dla posługi w ważnych celebracjach liturgicznych w diecezji gliwickiej. Zasady funkcjonowania Diakonii zawarte są w zatwierdzonym przez Synod „Statucie Diecezjalnej Diakonii Liturgicznej”¹¹.

⁴ II POLSKI SYNOD PLENARNY, *Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II* (dalej: LK), nr 83.

⁵ Por. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego* (dalej: WEP), 2005, nr 52.

⁶ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, *Instrukcja „Redemptionis Sacramentum”*, nr 47.

⁷ JAN PAWEŁ II, *Przemówienie na audiencji generalnej* (01.08.2001), pkt 3–5.

⁸ KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej*, 2008.

⁹ Por. *Tamże*, nr 160–168.

¹⁰ Zob. Załącznik nr 3 (*Statut dekanalnego duszpasterza służby liturgicznej*).

¹¹ Zob. Załącznik nr 4 (*Statut diecezjalnej diakonii liturgicznej*).

14. Zarządza się w diecezji gliwickiej rozpoczęcie formacji świeckich mężczyzn, jako kandydatów do przyjęcia posługi lektora i akolity. Opracowanie programu takiej formacji, zgodnego z postanowieniami Konferencji Episkopatu Polski¹², poleca się Diecezjalnej Komisji ds. liturgii i muzyki kościelnej oraz Diecezjalnemu Duszpasterstwu Służby Liturgicznej. Program należy opracować w ciągu 1 roku od zakończenia Synodu.
15. Synod docenia rolę nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej w parafiach, a zwłaszcza zanoszenie przez nich Najświętszego Sakramentu osobom chorym. Synod przypomina duszpasterzom o objęciu szafarzy stałą formacją oraz o ścisłym przestrzeganiu przepisów liturgicznych, jakie dotyczą wypełnianych przez nich funkcji.

Formacja liturgiczno-muzyczna

16. Zaleca się, aby zgodnie z diecezjalną tradycją wszystkie Msze św. nawet w dni powszednie były śpiewane zarówno przez celebransa, jak i lud, przy współudziale organisty.
17. Należy w parafiach zadbać o właściwy dobór śpiewów podczas Mszy św. zgodnie z okresem liturgicznym, świętem przypadającym na dany dzień, czynnością liturgiczną i tekstami biblijnymi. Zasady te obowiązują także we mszach dla specjalnych grup (dzieci, młodzież, ruchy religijne)¹³.
18. Synod przypomina, że obowiązującym na terenie całej diecezji jest modlitewnik i śpiewnik „Droga do nieba”, do korzystania z niego należy usilnie zachęcać wiernych. Synod nie zaleca zastępowania „Drogi do nieba” wyświetlaczami tekstów.
19. W trosce o formację muzyczną i poprawność wykonywania śpiewów zaleca się ich ćwiczenie z ludem, zwłaszcza przed niedzielnymi Mszami św., co zakłada zapewnienie przez duszpasterzy parafii odpowiedniej ilości czasu przed rozpoczęciem mszy św. W trosce o ciągłe poszerzanie repertuaru zaleca się kontynuację diecezjalnego programu wprowadzania nowych śpiewów.
20. Szczególną troską należy otoczyć istniejące chóry kościelne, schole, orkiestry parafialne i w miarę możliwości powołać do istnienia nowe¹⁴. Zespoły te powinny być prowadzone przez przygotowane do tego osoby. Rządcom parafii zaleca się, aby zapewnili im godziwe warunki do ćwiczenia, a także otoczyli je duszpasterską opieką.
21. Każda osoba pełniąca funkcję organisty powinna być należyście wykształcona. Dlatego nakazuje się, aby każdy organista, niezależnie od formy zatrudnienia i wymiaru czasu pracy, miał ukończone co najmniej Studium Muzyki Kościelnej.
22. W sposób szczególny nakazuje się uporządkowanie w parafiach kwestii zatrudnienia organistów, zgodnie z przepisami zawartymi w „Regulaminie dla organistów diecezji gliwickiej”¹⁵.
23. Zobowiązuje się organistów i innych muzyków kościelnych (dyrygentów, chórzystów, członków orkiestr dętych) do ciągłego doskonalenia swoich umiejętności, pogłębiania formacji duchowej oraz muzyczno-liturgicznej poprzez udział w rekolekcjach, dniach skupienia oraz spotkaniach dekanalnych.
24. Rządcy parafii powinni otoczyć organy należyłą troską konserwatorską, zlecając wszelkie prace remontowe sprawdzonym organmistrzom w porozumieniu z referatem kurial-

¹² KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Instrukcja w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom*, 2007.

¹³ Por. ŚWIĘTA KONGREGACJA KULTU BOŻEGO, *Instrukcja „Liturgicae instaurationes”*, nr 3.

¹⁴ Por. KL 114.

¹⁵ Zob. Załącznik nr 5 (*Regulamin dla organistów diecezji gliwickiej*).

nym ds. muzyki kościelnej i podkomisją ds. muzyki kościelnej. Jednocześnie przypomina się, że organy elektroniczne dopuszcza się w kościele jedynie jako instrument tymczasowy¹⁶, natomiast zabrania się stosowanie tzw. „automatycznego organisty”¹⁷.

25. Bogatą tradycją muzyczną Kościoła na Górnym Śląsku jest udział orkiestr dętych w uroczystościach roku kościelnego. Synod zobowiązuje zespoły do respektowania podstawowych zasad odnośnie do właściwego doboru śpiewów oraz sposobu prowadzenia akompaniamentu muzycznego¹⁸.

Życie sakramentalne

Sakrament chrztu świętego

26. Chrzest dzieci należy sprawować nad chrzcielnicą lub w jej pobliżu, zasadniczo w Wigilię Paschalną lub w niedzielę podczas Mszy św., ukazując jego paschalny charakter¹⁹. W sytuacjach wyjątkowych można udzielić tego sakramentu poza Mszą św.
27. Zarządza się, aby dzieci, które w okresie dzieciństwa nie zostały ochrzczone, a doszły już do wieku rozeznania i katechizacji były przygotowane według obrzędów wtajemniczenia dzieci, które osiągnęły wiek katechizacyjny²⁰.
28. Należy w parafiach podtrzymywać obowiązek uczestnictwa rodziców i chrzestnych w nauce przedchrzcielnej²¹. W parafiach miejskich należy organizować cykliczne nauki przedchrzcielne. Powinien być ogłoszony stały termin i godzina tej nauki.
29. Zaleca się, aby Diecezjalna Komisja ds. Liturgii i Muzyki Kościelnej opracowała materiały do katechezy dla rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka, jak również wydała w formie broszury opracowanie pogłębiające owocne przeżycie sakramentu chrztu dzieci w rodzinie i wspólnocie parafialnej.
30. Zaleca się pielęgnowanie w parafiach zwyczaju obchodzenia pierwszej rocznicy chrztu (tzw. roczek) połączonej ze specjalnym błogosławieństwem dzieci²².

Sakrament bierzmowania

31. Zarządza się, aby celebrowanie sakramentu bierzmowania była sprawowana według zaleceń podanych w materiałach duszpasterskich²³.

Sakrament Eucharystii

32. Zarządza się, aby liturgia Mszy św. była sprawowana zgodnie z normami podanymi w OWMR i WEP. Synod nakazuje ujednoczenie w całej diecezji gestów i postaw liturgicznych²⁴.

¹⁶ Por. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Instrukcja Episkopatu Polski o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II* (dalej: IEP), 1979, nr 28.

¹⁷ Por. *Tamże*, nr 30.

¹⁸ Zob. Załącznik nr 6 (*Instrukcja odnośnie do udziału orkiestr dętych w liturgii*).

¹⁹ *Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, nr 9, 32.

²⁰ Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1988, nr 306–309.

²¹ *Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, nr 5.

²² *Agenda liturgiczna*, Opole 2013³, s. 623–624.

²³ *Informacje i wskazania duszpasterskie*, „Informator Diecezjalny” Diecezji Gliwickiej, 1 (1993).

²⁴ Por. OWMR, nr 42–45. Por. WEP, nr 46–53.

33. Należy zadbać o przywrócenie uroczystego charakteru sumy niedzielnej (z uroczystą procesją wejścia z wszystkimi usługującymi, przez zastosowanie czwartej formy aktu pokutnego *Asperges*, uroczyste wniesienie Ewangeliarza, użycie kadzidła)²⁵.
34. Zaleca się podtrzymanie zwyczaju procesji ofiarnej. W przypadku większej liczby osób w niej uczestniczących należy wydłużyć czas śpiewu na przygotowanie darów ofiarnych.
35. Zaleca się pielęgnowanie w parafiach Mszy św. z udziałem dzieci zgodnie ze wskazaniami podanymi w „Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci” (udział dzieci w liturgii słowa, w przygotowaniu darów, zastosowanie modlitw eucharystycznych dla dzieci, udział w śpiewie)²⁶.
36. Synod zaleca, aby w procesji komunijnej brały udział tylko osoby przystępujące do Stołu Pańskiego, zaś małym dzieciom można udzielić specjalnego błogosławieństwa po mszy św.
37. Zaleca się, aby w liturgii parafialnej pielęgnować język łaciński i śpiewy gregoriańskie. Godny pochwały jest zwyczaj odprawiania chociażby raz w miesiącu Mszy św. w języku łacińskiej w formie zwyczajnej rytu rzymskiego²⁷.
38. Zaleca się, aby w parafiach przy wejściu na plac kościelny lub obok samego kościoła umieścić tablicę z informacją o godzinach celebracji Eucharystii w niedzielę i w tygodniu.
39. Należy w przepowiadaniu Słowa Bożego (katecheza, homilia) wychowywać wiernych do zachowania zwyczaju zamawiania Mszy św. w intencji żyjących i zmarłych członków rodziny i przyjaciół.
40. Zaleca się, aby chorzy i osoby w podeszłym wieku mieli możliwość przyjęcia Komunii Św. w każdą niedzielę i święto nakazane przez posługę nadzwyczajnego szafarza Komunii Św.
41. Zaleca się zachowanie dwujęzyczności w celebracji eucharystycznej dla mniejszości niemieckiej, gdyż liturgia powinna być także zrozumiała dla wiernych nieznanających dostatecznie języka mniejszości. Dotyczy to przede wszystkim czytań biblijnych oraz śpiewów liturgicznych.

Sakrament pokuty i pojednania

42. Synod nakazuje, aby duszpasterze sprawowali sakrament pokuty i pojednania pół godziny przed Mszą św., natomiast w soboty, w przeddzień uroczystości w godzinach wcześniej podanych do wiadomości wiernych. Należy zachęcać wiernych, aby nie korzystali ze spowiedzi podczas Mszy św., gdyż to utrudnia w świadomym i czynnym uczestnictwie w celebracji Eucharystii²⁸.
43. Należy zachować normy dotyczące używania szat liturgicznych przy sprawowaniu sakramentu pokuty. Kapłan słuchający spowiedzi powinien być ubrany w sutannę, komżę i stułę koloru fioletowego lub w albę i stułę fioletową²⁹. Zgodnie z tradycją w diecezji (na Śląsku) dopuszcza się zakładanie tylko fioletowej stuły.

²⁵ Por. WEP, nr 8, 10.

²⁶ Por. ŚWIĘTA KONGREGACJA KULTU BOŻEGO, *Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci*, nr 22–24, 30–32.

²⁷ Por. KL 54. Por. ŚWIĘTA KONGREGACJA OBRZĘDÓW, *Instrukcja „Musicam Sacram”*, nr 47, 50a, 52. Por. IEP, nr 17, 31d.

²⁸ Por. JAN PAWEŁ II, *List apostolski „Misericordia Dei”*, nr 2.

²⁹ *Obrzędy pokuty. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, nr 14.

44. Zachęca się do celebrowania obrzędu pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem oraz nabożeństw pokutnych, zwłaszcza w okresie Adwentu, Wielkiego Postu, rekolekcji, misji parafialnych, przygotowania do I Komunii Św. i sakramentu bierzmowania³⁰.
45. Należy w parafiach podtrzymywać praktykę miesięcznej spowiedzi, zwłaszcza dzieci i młodzieży. Zachęca się, aby to było przeżywane z obchodem I piątków miesiąca.
46. Decyzji proboszczów zostawia się utrzymanie zwyczaju poświadczenia przez podpis spowiednika przyjęcia sakramentu pokuty, zwłaszcza rodziców (jeśli nie ma przeszkód kanonicznych) i chrzestnych przed chrztem dziecka oraz narzeczonych przed przyjęciem sakramentu małżeństwa i młodzieży przed sakramentem bierzmowania.

Sakrament małżeństwa

47. Przypomina się, że zasadniczo małżeństwo powinno być zawierane w czasie Mszy św.³¹
48. Jeśli małżeństwo zawiera się podczas Mszy świętej w dzień o randze uroczystości, odprawia się Mszę z dnia z jej czytaniem³². Wtedy na wejście i na Komunię Świętą należy wybrać śpiewy z przypadającej uroczystości.
49. Przypomina się, że celebrowanie sakramentu małżeństwa może rozpocząć się od wprowadzenia narzeczonych przez celebransę od drzwi kościoła do ołtarza lub od zwykłego wejścia.
50. Synod zobowiązuje wszystkich mających wpływ na muzyczny kształt liturgii sakramentu małżeństwa do przestrzegania podstawowych przepisów prawodawstwa muzyki liturgicznej³³.
51. Fotografowanie i filmowanie uroczystości ślubnej w kościele może się odbywać jedynie za zgodą rządcy kościoła. Z zasady w liturgii może uczestniczyć tylko jeden fotograf i jeden kamerzysta, obaj z ukończonym kursem dotyczącym wykonywania zdjęć i filmów w przestrzeni liturgicznej.
52. Należy pielęgnować w parafiach obchodzenie jubileuszy związku małżeńskiego (25, 50 i 60 lat), które można sprawować uroczystie, zgodnie z zasadami podanymi w „Obrzędach sakramentu małżeństwa”. Wypada, aby duszpasterz postarał się o błogosławieństwo biskupa dla jubilatów. Należy również zachęcać jubilatów do uczestnictwa w diecezjalnych jubileuszach małżeńskich organizowanych przez Diecezjalne Duszpasterstwo Rodzin.

Sakrament chorych

53. Należy udzielać sakramentu chorych wiernym, których życie jest zagrożone z powodu choroby, a także osobom w podeszłym wieku, gdy nie zagraża im niebezpieczna choroba. Chorym, którzy utracili przytomność lub używanie rozumu należy udzielić sakramentu, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że jako wierzący prosiliby o to, gdyby byli przytomni³⁴.
54. Zaleca się udzielania sakramentu chorych również z okazji Tygodnia Miłosierdzia, Świątowego Dnia Chorego, misji parafialnych lub rekolekcji.

³⁰ Por. *Tamże*, nr 22, 40b.

³¹ *Sakrament małżeństwa. Wprowadzenie teologiczno-pastoralne*, nr 29.

³² Zob. *Tamże*, nr 34.

³³ Zob. Załącznik nr 7 (*Instrukcja odnośnie muzycznego kształtu liturgii sakramentu małżeństwa*).

³⁴ Por. *Sakrament Chorych. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, 2014, nr 8–14.

55. Zaleca się, aby duszpasterze w przepowiadaniu Słowa Bożego (katecheza, homilia) wyjaśniali wiernym rolę i znaczenie sakramentu chorych, a zarazem przypominali o obowiązku wzywania kapłana przez domowników do chorego w odpowiednim czasie i pouczyli, co należy przygotować w mieszkaniu chorego przed wizytą kapłana³⁵.

Sakramentalia i nabożeństwa

Pogrzeb chrześcijański

56. Przypomina się, że nabożeństwo pogrzebowe osoby zmarłej winno być z reguły odprawione w jego własnej parafii. Podtrzymuje się w diecezji zwyczaj sprawowania obrzędów pogrzebowych w trzech możliwych formach przewidzianych dokumentami³⁶.
57. Synod zaleca, zgodnie z nauką Kościoła, pochówek w ziemi jako właściwy sposób pogrzebania ciała ludzkiego – świątyni Ducha Świętego – oraz nie zabrania kremacji, jeśli nie została ona wybrana z pobudek przeciwnych nauce chrześcijańskiej.
58. W przypadku kremacji należy przestrzegać instrukcji KEP. Synod przypomina, że obrzędy ostatniego pożegnania należy odprawić w obecności ciała zmarłego.
59. Ważnym elementem liturgii pogrzebowej jest jej właściwe dopełnienie odpowiednimi śpiewami i muzyką zgodną z podstawowymi zasadami prawodawstwa muzyki liturgicznej³⁷.
60. Synod zaleca podtrzymanie tradycji odprawiania za osobę zmarłą Mszy św. w 30. dniu po śmierci oraz w rocznicę śmierci.

Adoracja Najświętszego Sakramentu

61. Synod zaleca praktykowanie adoracji Najświętszego Sakramentu. Godna popierania jest stała praktyka adoracji w pierwszą niedzielę i pierwszy czwartek miesiąca, regularna adoracja tygodniowa bądź okresowa możliwość adoracji połączonej z medytacją Słowa Bożego.
62. Synod docenia działające w diecezji Bractwo Najświętszego Sakramentu i zachęca do tworzenia w parafiach nowych wspólnot³⁸.
63. Synod zarządza, aby w ciągu dnia otwarte były wszystkie kościoły w celu umożliwienia prywatnej adoracji Najświętszego Sakramentu.

Liturgia Godzin

64. Pośród liturgicznych form modlitwy Ludu Bożego miejsce poczesne zajmuje Liturgia Godzin. Synod zachęca do pielęgnowania tej formy modlitwy liturgicznej w życiu parafialnym (jutrznia, nieszpory), w formacji grup parafialnych oraz pobożności prywatnej.
65. Synod nakazuje celebrowanie niedzielnych i świątecznych nieszporów we wszystkich parafiach diecezji.
66. Pamiętać należy o znaczącej roli i miejscu Liturgii Godzin w pełnej celebracji i właściwym przeżywaniu Triduum Paschalnego (tzw. ciemne jutrznie, czyli jutrznia z godziną

³⁵ Por. *Tamże*, nr 32–34.

³⁶ Por. *Obrzędy pogrzebu. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, nr 4–9.

³⁷ Zob. Załącznik nr 8 (*Instrukcja odnośnie muzycznego kształtu liturgii pogrzebowej*).

³⁸ Zachęta do adoracji skierowana jest zwłaszcza do członków parafialnych wspólnot modlitewnych i apostołskich. Tak przeżywanej adoracji winna towarzyszyć stała modlitwa w intencji rodzin, a także o uświęcenie duchowieństwa oraz o powołania kapłańskie, zakonne i misyjne. Por. LK, nr 100–103.

czytań, nieszpory chrzcielne w Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego) oraz uroczystości Narodzenia Pańskiego (godzin czytań przed Pasterką).

Rok kościelny

67. Synod przypomina, że szczytem roku liturgicznego jest celebracja Triduum Paschalnego. Duszpasterze powinni dołożyć wszelkich starań, by liturgia tych dni była odpowiednio przygotowana, z odpowiednią liczbą usługujących, w odpowiednim czasie i z zachowaniem obowiązujących norm liturgicznych.
68. Synod zakazuje rozpoczynanie liturgii Wigilii Paschalnej przed godz. 20. Zachęca się do odczytania wszystkich przewidzianych lekcji i połączenia liturgii z procesją rezurekcyjną.
69. Należy zabiegać o podtrzymywanie zwyczaju odprawiania nabożeństw okresowych takich jak: Gorzkie Żale, Droga Krzyżowa, nabożeństwo majowe, czerwcowe, październikowe i inne. Zachęca się też do podtrzymywania zwyczaju śpiewu Godzinek o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny.

Liturgia w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego

70. Synod zarządza powołanie diecezjalnego duszpasterstwa wiernych uczestniczących w liturgii sprawowanej według nadzwyczajnej formy rytu rzymskiego (dalej: NFRR), którym kierować będzie diecezjalny duszpasterz³⁹.
71. Działalność tego duszpasterstwa reguluje osobna instrukcja⁴⁰.

Przestrzeń liturgiczna

72. Urządzenie prezbiterium powinno być w pełni zgodne z zasadami podanymi w nowym „Ogólnym wprowadzeniu do Mszału rzymskiego”⁴¹.
73. W sposób szczególny synod zaleca stosowanie na ołtarzy prawdziwych woskowych świec. Świece olejowe mogą być jedynie stosowane w dekoracjach, np. adwentowych. Zwraca się też uwagę na właściwą liczbę świec ołtarzowych (2-4-6) zgodnie z wymogami OWMR⁴². Zabrania się korzystania z paschałów wykonanych z tworzywa sztucznego, w którym umieszczona jest lampka olejowa.
74. Przypomina się, że na ołtarzu – podczas celebracji liturgicznych i poza nimi – powinien być ustawiony krzyż z wizerunkiem ukrzyżowanego Chrystusa. Krzyż, zamiast na ołtarzu, może być ustawiony obok niego: wtedy pełni rolę krzyża procesyjnego⁴³. Jednak z zastrzeżeniem, że nie mogą w prezbiterium znajdować się równocześnie dwa krzyże.
75. Synod nakazuje urządzenie w każdym kościele miejsca przewodniczenia zgodnie z obowiązującymi przepisami⁴⁴.

³⁹ Por. BENEDYKT XVI, *List apostolski motu proprio „Summorum Pontificum”*, art. 5. Duszpasterz diecezjalny musi być kapłanem diecezji gliwickiej, zdatnym do sprawowania liturgii według NFRR, który spełnia wymagania, o których jest mowa w art. 5 § 4 motu proprio *Summorum Pontificum* oraz warunki określone w punkcie 20 Instrukcji *Universae Ecclesiae* (2011).

⁴⁰ Por. Załącznik nr 9 (*Instrukcja odnośnie do organizacji duszpasterstwa wiernych uczestniczących w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego*).

⁴¹ OWMR, nr 295–310.

⁴² *Tamże*, nr 117.

⁴³ *Tamże*, nr 117, 308.

⁴⁴ OWMR, nr 310.

Dekoracje w kościołach

76. Synod przypomina, że w wystroju kościoła należy dążyć raczej do szlachetnej prostoty niż do przepychu. W doborze elementów zdobniczych należy dbać o prawdziwość rzeczy, a ponadto zmierzać do tego, by te elementy służyły pouczeniu wiernych i odpowiadały godności miejsca świętego. Szczegółowe kwestie odnośnie do dekoracji reguluje odrębna instrukcja⁴⁵.

Koncerty w kościołach

77. Synod zobowiązuje wszystkich organizujących koncerty w kościołach do bezwzględnego przestrzegania zasad obowiązujących w „Instrukcji Biskupa Gliwickiego dotyczącej organizacji koncertów w kościołach diecezji gliwickiej” z 2006 r.

⁴⁵ Zob. Załącznik nr 11 (*Instrukcja odnośnie do ozdabiania kościoła*).